

UYARI

!!! M.Kemal Oğuzman Medeni Temel Kavramlar Kitabının ve Çeşitli Ders Notlarının bir Özetidir . Hiçbir surette ticari bir amaç için kullanılamaz , kopyalanamaz , mutad amacının dışında kullanılamaz . Bilgi Üniversitesi Çağdaş Hukukçular Kulübü bu ders notlarını ESAS KİTAPLAR İLE BİRLİKTE sadece sınav öncesi bir tekrar mahiyetinde kullanımını önerir ve bu husustan doğabilecek hiçbir zarardan mesul değildir . !!!

Türk Medeni Hukuku

Hukuk toplumda şahısların davranışlarını ve ilişkilerini düzenleyen ve uyulması devlet zoruna (müeyyidesine=yaptırım) bağlanmış olan kuralların bir bütünüdür.

Belli bir zamanda belli bir toplumu düzenleyen hukuk kaidelerine “yürürlükteki hukuk” =pozitif hukuk=müsbet hukuk=mevzu hukuk denir.

Doğal Hukuk
(De lege ferenda)
-Tarihten beri en iyi ilkeleri
içeren ideal olması gereken
hukuktur.

Pozitif Hukuk
(De lege lata)
-yürürlükteki hukuk
----yazılı hukuk
----örf ve adet
----yargıç hukuku

Kamu Hukuku Özel Hukuk ayrımı:

Hukuk kaideleri nitelikleri ve konuları göz önünde tutularak çeşitli dallara ayrılmıştır.Bunlardan en önemlilerinden olan kamu hukuku ve özel hukuk ayrımının

hangi kıstasa dayanacağı tartışmalara yol açmışsa da ana hatlarıyla kamu gücüne ve otoritesine sahip olan kuruluşların (Devlet,belediye,üniversite) bu otoriteye tabi şahıslarla veya birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen kuralların kamu hukukuna; kişilerin eşit şart ve yetkilere tabi kimseler olarak kendi aralarındaki ilişkileri düzenleyen kuralların ise özel hukuka girdiği söylenebilir.

Kamu Hukuku

- Anayasa Hukuku
- İdare Hukuku
- Ceza Hukuku
- Ceza Usul Hukuku
- Mali Hukuk
- Devletler Hukuku

Özel Hukuk

- Medeni Hukuk
- Ticaret Hukuku
- Milletlerarası Özel Hukuk
- Deniz Hukuku

Bazı açılardan Kamu bazısından özel hukuk:

- İş hukuku
- Medeni Usul Hukuku
- İcra İflas Hukuku
- Toprak Hukuku

Medeni hukukun Anlamı: Yürürlükteki hukuk kaidelerinden bir ülkedeki vatandaşların şahsi durumlarını,ailevi ilişkilerini,mallar üzerindeki hak ve yetkilerini,diğer şahıslara olan borç ilişkilerini,ölümlerinden sonra miraslarının akıbetini düzenleyen kuralların yer aldığı hukuk dalıdır..

Tarihte Roma vatandaşlarına uygulanan hukuka ius civile adı verilmişti.Buradaki civile şehirli anlamına gelen “civitas”dan gelmiştir.İşte bu yurttaşlara ait özel hukuk kaidelerinin bulunduğu hukuk kurallarına “medeni hukuk” denmiştir.Medeni Hukuk Şahsın hukuku,Aile Hukuku,Borçlar Hukuku,Eşya Hukuku ve Miras Hukuku alt dallarını barındırır.

Medeni Hukukun Düzenleniş Tarzı Bakımından Çeşitli Sistemleri:

Başlıca 4 grup vardır:

Roma Cermen Hukukları etkisinde kalan hukuklar:

Bunlar Roma ve Cermen hukuku etkisi altında kalan Fransa Almanya İsviçre ve bu medeni kanunları model olarak alan bazı ülkelerin hukuklarıdır.Romalılar özel hukuk alanını ileri derecede geliştirmişler ve sonraki kuşaklara aktarabilmek için imparator Justinianus’un emriyle derlenen Corpus Iuris Civilis(medeni hukuk külliyesi) nı i yapmışlardır.Bu eser Batı Roma’nın yıkılışından 7 yüzyıl sonra Bolonya üniversitesinde incelemeye alınmış ve burada okuyan hukukçular vasıtası ile de çeşitli ülkelerin hukuk hayatına girmiştir.

Corpus Iuris Civilis:

- codex:Bütün imparatorluk emirnameleri

-digesta:Bu emirnameler hakkında hukukçuların yorumları.

-Institutiones:Gailus adlı hukukçunun Roma hukuku hakkında açıklamaları.

Osmanlı aslında tam olarak İslam hukuku etkisi altındaydı fakat imparatorluk yıkıldıktan sonra ve istiklal savaşının sonunda T.C kurulunca 1926 da İsviçre medeni kanununun iktibası ile bizim hukukumuz da Bu gruba dahil olmuş oldu.

İktibas:resepsiyon(benimseme)

İslam Hukuku Etkisi altındaki Gruplar:

İslam hukuku dini esaslara dayanan bir hukuk sistemidir.Hukuk kurallarını İslam dini esaslarından çıkararak ilme fıkıh ilmi denmektedir.bunun da tespit ettiği kaideler şeriatı oluşturur.İslam dini esasları için başvuru kaynakları Kuran,hadis,icma-ı ümmet ve kıyasdır.bu kaynaklarda olaya uygulanacak bir kural bulunamaması halinde benzer meselelere ilişkin kurallar göz önüne alınarak yeni meseleye ilişkin çözüm bulma yoluna gidilmiştir.Buna “kıyas” yada “içtihat” denir. İslam hukukunun oluşması ve gelişmesi mezheplere göre farklılık gösterir.Günümüze İslam hukuku halen kimi yerlerde uygulanmaktadır.

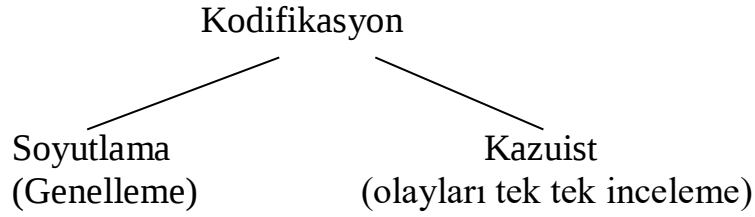
İngiliz Hukuk Etkisi Taşıyan Hukuklar:

Yüzyıllar boyunca verilen kararların kanunlaşması ile oluşmuştur.İngiliz hukukunun gelişmesi 3 safhada olmuştur.İngiltere'nin çeşitli bölgelerinde uygulanan farklı örf ve adet kuralları Kraliyet Mahkemelerinin uygulamaları ile birleşmiş ve “Common Law” ortaya çıkmıştır.Zamanla yeni durumların ortaya çıkması ve bu sistemin yetersiz kalması ile kralın chancellor unvanını taşıyan sekreterine başvurulması ve ondan common law ‘un hüküm veremediği bir takım olaylara müeyyide uygulaması esası ortaya çıktı.Buna Court of Chancery denir.Bu kararların ortaya koyduğu ilkeler “equity” adında yeni bir hukuk bölümünü ortaya çıkarmıştır.Equity’de hakim hukuk yaratma özelliği daha çoktur fakat common law da örf ve adet etkilidir.20.yy.’da kanunlaştırma yoluna gidilmiş ve Statute Law teşekkül etmiştir.Medeni Hukukun bir çok kısmı kanunlaştırılmış fakat common law ve equity şeklindeki ikili karakterini kaybetmemiştir.

Sosyalist Prensiplerin Etkisi altındaki Hukuk Kuralları:

Marksist Leninist felsefeye dayanır.Özellikle üretim araçları üstünde ferdi mülkiyeti reddetmekte kolektif mülkiyet tesis etmektedir,toplumun menfaati esas alınmakta.Kamu hukuku özel hukuk ayrımı tanınmamakta Medeni Hukuk dahi kamu hukukunda yer almaktadır.

Prusya genel kanunu:1794
Code Civil Napoleon:1804
Avusturya:1811
Almanya:1896
İsviçre:1912

Mecelle: (kazuist sistem)

-Borçlar	-Aile
-Eşya	-Kişiler ----- Mecellede yok
	-Miras

Osmanlı'da farklı kişilere farklı kanunlar var mahkeme birliği yok.
Mahmut Esat Bozkurt Medeni Kanunu kabul eden bakan.

Ceza Kanunu:İtalya
Medeni Kanun:İsviçre
Usûl Kanunu:İsviçre Neuchatel
İcra-İflas Kanunu:İsviçre
Ticaret Kanunu :Almanya-İtalya.

Medeni Hukuk Yürürlük Kaynakları:

Medeni Hukukun yürürlük kaynakları MK. Madde 1'de belirtilmiştir.Burada sadece medeni kanun değil bunun dışındaki yürürlük kaynaklarının da nazara alındığı anlaşılır.Kanun koyucu kanuna öncelik tanımış fakat kanunda uygulanacak hüküm bulunamazsa bu boşluğun örf ve adetle burada da bulunamazsa hakim'in koyacağı kural ile doldurulması imkanı öngörülmüştür.(hakim bu uygulama faaliyeti sırasında kazai kararlardan=mahkeme içtihatlarından= ve ilmi içtihatlardan =doktrinler= istifade edecektir)

Kanunlar: Yetkili yasama organı tarafından Anayasaya uygun olarak kabul edilip yürürlüğe konan yazılı hukuk kaideleridir. Bak. Kur.'nın da anayasanın 91. mad. uyarınca çıkardığı KHK'ler de kanun gibi etkili olur.

Tüzükler: (Nizamnameler) Kanunların uygulama esaslarını ve uygulama aşamasına ilişkin detayları göstermek ve kanunun emrettiği sair hususları düzenlemek için Bak. Kur.'ca Danıştay'ın incelemesinden geçirilerek yürürlüğe konan yazılı hukuk kurallarıdır. Tüzükler kanunlara aykırı olamaz.

Yönetmelikler: (Talimatnameler) Başbakanlığın bakanlıkların ve kamu tüzel kişilerinin kendi görev ve alanlarını ilgilendirecek kanun ve tüzüklerinin uygulanmasını sağlamak üzere yürürlüğe koydukları yazılı hukuk kurallarıdır. Yönetmelikler ilgili kanun ve tüzüklere aykırı olamaz.

Yürürlüğe koyma ve yürürlükten kaldırma:

Kanunlar,tüzükler ve yönetmeliklerin yürürlüğe girebilmesi için R.G.'de yayınlanması gerekir.Bunların hangi tarihte yürürlüğe gireceği çoğunlukla metinlerde yazılıdır.(M.K.936).Bazı kanunlar ise derhal yürürlüğe girmesi gerekir bu yüzden bu metinlerde yayın tarihinde yürürlüğe girer ibaresi bulunur.Eğer herhangi bir ibare yoksa bu kanun veya tüzük R.G'de yayını takip eden 45.günün sona ermesi ile yürürlüğe girmiş olur.

Yürürlükten kalkması ise çeşitli şekillerde olabilir.Anayasa mahkemesince eğer anayasaya aykırı görülerek iptal edilirse söz konusu hükümler yürürlükten kalkar.TBMM'de kanunları ya da tüzükleri yürürlükten kaldırabilir.Bazen de bir kanun ya da tüzük yürürlük süresini kendi tayin eder.”Bu kanun yayım tarihinden itibaren 5 yıl boyunca yürürlükte kalır” ibaresi vardır.Bir kanun hükmünün zımnen(örtülü) yürürlükten kaldırılması ise eski hükmün yürürlükten kaldırıldığını açıklayan yeni bir hüküm koymadan aynı zamanda eski hükmün uygulanmasını imkansız kılan yeni bir kanun hükmü koyulması ile olur. (MK. 53 dini gayeli cemiyet kurma kanunu—28/6/1938 Cemiyetler kanunu dini cemiyet kurma yasağı.)

Tüzüklerin yürürlükten kalkması yeni bir tüzük hükmü ile olabileceği gibi dayandığı kanunun yürürlükten kalkması sonucu da olur.Ayrıca bir tüzük hükmünün kanuna aykırılık sebebiyle Danıştay'ca iptali hal,inde de o hüküm yürürlükten kalkar.

Yazılı Hukuk kaynakları:

- Anayasa
- Kanun
- Kanun Hükmünde kararname
- Tüzük
- Yönetmelik

- 1-) Lex superior derogat legi inferiori (anayasa kanun hiyerarşisi)
- 2-) Lex posterior derogat legi prior (sonraki öncekini kaldırır)
- 3-) Lex speciales derogat legi generales (özel olan genel olanı kaldırır.)

Yürürlükte olan Medeni Hukukla Doğrudan ilgili Normlar: (Sayfa 38-47 Oğuzman)

Kanun Tüzük Ve Yönetmeliklerin Uygulanması:

Tüzük ve yönetmelikler Kanunların uygulanmasını kolaylaştıran ve kanuna aykırı olmamaları gereken yazılı hukuk kuralları olmaları itibariyle kanunun uygulanmasına ilişkin esaslar Tüzük ve yönetmeliklerin de uygulanmasında esas alınacaktır.

Kanunda Uygulanacak Hükümün Bulunması :

Kanunda düz veya zıt anlam itibariyle olayı kapsayan bir hükmün bulunduğu ve bu hükmün yer, zaman ve nitelik itibariyle uygulanabilir olduğu saptandığında kanunda uygulanacak bir hüküm var demektir.

-Kanun Hükümünün düz ve zıt anlam itibariyle kapsamı:

Düz anlam bir hükmün doğrudan doğruya ifade ettiği anlamdır. Zıt anlam ise bu ifadenin aksinden çıkarılan kavramdır.

-Kanun Hükümlerinin Yorumlanması:

a)Yorum kavramı ve çeşitleri:Kanun hükmünün anlamının tespitine o hükmün yorumlanması (tefsir edilmesi) denir.Bu anlamı tespit eden makama göre de yorum çeşitli adlar alır.Yasama organı tarafından yapılırsa “yasama yorumu”(teşrii tefsir).Bu yorum kişileri ve mahkemeleri bağlayıcı bir etki yapar.24 anayasasında buna imkan verilirken şimdiki anayasamızda böyle bir imkan söz konusu değildir.Hakimler tarafından davayı çözerken yapılan tefsire de “yargı yorumu(kazai tefsir) adı verilir.Bilim adamlarının yaptığı yorumlar ise ilmi tefsir “bilimsel yorum “ denir.

b)Yorumda başvurulacak yöntemler (Yorum metotları):

-Söze Göre Yorum (Lafzi tefsir):Kelimelerin sözlük anlamlarına metin içindeki yerlerini cümlelerin kuruluş tarzını esas olan yorum yöntemidir.Bu metodun her zaman hükmün amacına uygun sonuç vermemesi yüzünden yetersizliği anlaşılmış bir metottur.Bu sebeple “amaca göre yorum” (gaî tefsir;interpretation teleologique) gerekli sayılır.Kanun hükümleri yorumlanırken kanun koyucunun bu hükümleri koyarken güttüğü amacın araştırılmasını arayan yorum metodu ise “sübjektif tarihi yorum metodudur.”.Fakat hukuk güvenliğini sarsma tehlikesinin varlığı bu metodun eksi yanıdır.Bu yüzden diğer bir tarihi metot öne sürülür.Kanun koyucunun gerçek iradesinin araştırılması yerine kanunun uygulanacağı dönemde kanuna tâbi olanların dürüstlük kuralı çerçevesinde kanunun hazırlanması sırasında geçirdiği aşamaları değerlendirerek kanun koyucuya izafe edecekleri amaca göre kanun metnine verecekleri anlam esas alınmalıdır.Bu metoda “objektif tarihi yorum metodu” denir. Zamana göre objektif yorum metodu ise yorumun kanun hükmünün uygulanacağı zamanın şartları içinde yapılması gerektiği; kanun koyucunun kanunu koyarken güttüğü amacın değil de kanun koyucunun kanunun uygulanacağı sıradaki şartları ve

ihtiyaçlar karşısında bulunmuş olması halinde güdeceği amacın araştırılması ve hükmün ona göre yorumlanması gerektiği fikrine dayanan yorum metodudur.

Medeni Hukuk Kurallarının Uygulanması:

---Yazılı Hukuk

---yürürlükteki kanun,tüzük,anayasa

---Mantık yapısı

---Yorum

---Örf ve Adet Hukuku

---Hukuk yaratır

Buyurucu hukuk Kuralları:

Olgu	Sonuç
Haksız Fiil-----	Tazminat/Ceza

Sözleşme ile vaad	
Edilen edimi vermeme-----	Tazminat----Aynen
	----Nakden

Hukuka Aykırı sözleşme-----Geçersizdir.

Evlenme yaşının altında evlenmek-----Geçersizdir.

Bağımlı Hukuk Kuralları:

1-)Açıklayıcı/tanımlayıcı kurallar MK.madde 11

2-)Sınırlandırıcı kurallar MK.madde129 madde 901-903

Bir menkulün sahibi eğer bunu bir başkasına verirse (emin sıfatı zilliyeti) ve bu kişi de aldığı malı hüsnüniyetli bir üçüncü kişiye satarsa bu menkulün yeni malığı 3.kişi olur.(901.mad.).malın ilk sahibi 2.kişiye tazminat davası açabilir.Eğer mal hırsızdan alınırsa iyiniyet dahi olsa 3. kişi malik olamaz.(902.mad.)Fakat hırsız eğer para çalıp bir üçüncü kişiye verirse malik 3.kişi olur.(903.mad.)

Trampa:mal karşılığı mal

Hak Kavramı

Hak hukuken korunan ve sahibine bu korunmadan yararlanma yetkisini tanınan menfaattir

I.-)Para ile ölçülebilen değeri bulunup bulunmadığı açısından malvarlığı hakları-şahıs varlığı hakları:

A)Malvarlığı Hakları

Para ile ölçülebilen bir değeri olan haklara (mamelek) denir.Haklar malvarlığının aktif borçlar ise pasif kısmını teşkil eder.Bunlar:

1.Alacak hakları: Bir kimseye (alacaklıya) bir başkasından (borçludan) bir şeyi vermesini,yapmasını veya yapmamasını isteme yetkisi sağlayan haklara denir.Bunu doğuran etkenlerin başında akitler (sözleşme) gelir.Haksız fiil sebepsiz zenginleşme veya çeşitli kanun hükümleri de bu hakları doğurabilir.Bu hakların özelliği sadece alacaklı ile borçlu arasında bir hukuki bağa dayanmasıdır.(borç münasebeti) başkası bu ilişkinin dışındadır.

2.Ayni Haklar:Bir kimseye bir mal üzerinde doğrudan doğruya hakimiyet sağlayan haklardır.Herkese karşı ileri sürülebilir.

a)Eşya üzerinde sağlanan yetki

Ayni haklar alacak haklarından farklı olarak daha sınırlı sayıdadır.Ancak kanunda öngörülen tipler çerçevesinde kurulur.Hak sahibine sağladıkları yetkiye göre ikiye ayrılırlar:

aa)Mülkiyet hakkı:Hakkın sağladığı tam yetkiye denir.Sahibine usus fructus ve abusus un 3'ünü birden tanır.Mülkiyet hakkı hak sahibinin adedine göre ferdi mülkiyet ya da müşterek mülkiyet tarzında ayrılır.Birden çok şahıs bir maldaki mülkiyet hakkına pay sahibi bulunduğu takdirde **müşterek mülkiyet** ; aralarındaki ortaklık ilişkisi dolayısıyla bir mala ortaklaşa malik bulunuyorsa **“iştirak halinde mülkiyet”** söz konusu olur.Fakat bu ortaklık tüzel kişiliği bulunmayan ortaklıktır eğer bulunuyorsa müşterek değil **tek şahıs mülkiyeti** söz

konusu olur.Tüzel kişiliği bulunmayan iştirak halinde mülkiyete yol açan ortaklık ancak kanunda belirtilen ortaklık olabilir ve **elbirliği ortaklığı** denir.Ortakların mal üzerinde teker teker bir hakkı yada payı yok tümü elbirliği ile malik olduğundan **elbirliği mülkiyeti** de denir.

bb) Bir aynı hakkın mal üzerinde sağladığı yetki sınırlı ise buna **“mülkiyetin gayri aynı hak”** denir.(sınırlı aynı hak).Mülkiyetin karşısında yer alan bu tür haklar sahibine mülkiyette bulunan yetkilerden birini veya ikisini sağlar.Sağladıkları sınırlı yetki açısından gruplara ayrılırlar:

1-) **İrtifak Hakları:**Malın malikine mülkiyete ait bazı yetkileri kullanmama veya bu yetkiyi sınırlı aynı hak sahibinin kullanmasına müsaade etme zorunluluğu yükleyen ve böylece malın sahibine usus ve fructus yetkisini sağlayan aynı haklardır.Hak sahibinin maldan yararlanması aktif şekilde olursa **olumlu** (geçit hakkı) malikin yetkilerini kullanmasını engelleme şeklinde olursa **olumsuz** (manzara kapatmama irtifakı)irtifak hakları söz konusu olur.Sağladıkları yetkilere göre irtifak hakları çeşitli isimler alır:

İntifa hakkı bir malı kullanma ve semerelerinden yararlanma hakkıdır.Mülkiyete çok yakın yetki sağlar.Abusus yok usus ve fructus ise mülkiyete nazaran daha sınırlı. Buna karşılık intifa hakkı başkasında ait olduğu sürece böyle bir malın mülkiyeti de önemli yetkilerden mahrumdur.İntifa ile yükümlü mülkiyete **çıplak mülkiyet** denir.(kuru mülkiyet)

Bir evde veya bir kısmında oturma yetkisi veren irtifak hakkına **sükna hakkı** denir.Hak sahibine bir gayrimenkulda inşaat yapma hakkı veya mevcut bir yapıyı koruma yetkisi veren hakka **inşaat hakkı** veya **üst hakkı**,bir Gmenkulde kaynaktan yararlanma yetkisi verene **kaynak hakkı** denir bunlar MK’de ayrı ayrı belirtilmiştir.Bir GM’den geçme yetkisi veren hakka ise **geçit hakkı** denir bu tip haklar ise MK’de diğer irtifaklar olarak belirtilmiştir.İrtifak haklarından intifa ve sükna hakkı ancak belli bir şahıs üstüne kurulabilir devredilemez ve miras yolu ile geçemez.Bu vasıflardan dolayı bunlara **şahsi irtifaklar (şahısla kaim)** denir.

İnşaat kaynak ve diğer irtifaklar belirli bir şahsa tesis edilebileceği gibi gayrimenkul lehine de tesis edilebilir.Şahsa olursa “şahsi irtifak” gayrimenkul lehine tesis edilirse “arzi irtifak”(ayni irtifak da denir) söz konusu olur.

2-)Rehin Hakları:

Bunlar hak sahibinin alacak hakkını teminat altına alan ve alacak tahsil edilmediği zaman alacağın rehin konusu malın satılarak elde edilecek parayla karşılanma yetkisi tanıyan haklardır.”Fer’i aynı haklar”da denir.GM rehni 3 tipten birine uygun olarak tesis edilebilir.

- İpotek
- İpotekli borç senedi
- İrad senedi

3.)Gayrimenkul Mükellefiyeti:Bir GM malikinin mülkü dolayısıyla o GM karşılık olmak üzere diğer bir kimse lehine bir şey yapmaya ya da vermeye mecbur tutulmasıdır.

b)Eşya üzerinde doğrudan doğruya hakimiyet:

Aynı haklar hak sahibine tanınan yetki bakımından ona hakkın konusu eşya üzerinde doğrudan doğruya hakimiyet sağlarlar.Menkullerde bu hakkı açıklayan unsur o mal üzerinde zilyedlik adı verilen tasarruf GM’de ise hakimiyeti açıklayan tapu sicilindeki kayıt (tescil) dir.

Borç ilişkisinin sadece alacaklı ile borçlu arasındaki bir bağ olması 3. kişileri ilgilendirmemesi alacak hakkının nisbi bir hak olarak nitelendirilmesine yol açar. (alacak hakları)

Aynı hak ise eşya üzerinde doğrudan hakimiyet sağlar.Hakimiyet doğrudan olunca hak sahibi herkesten bu hakimiyetini ihlal etmemesini isteyebilir.Bu sebeple aynı hakların mutlak hak olduğu ifade edilir.

c)Herkese karşı ileri sürülebilirlik:

Eşya üzerinde doğrudan doğruya hakimiyetin temel sonucu herkesin bu hakimiyeti sağlayan hakka riayet etme ve o hakkı ihlalden kaçınma mecburiyetidir.Aynı hakkı kim ihlal ederse hak sahibi hakkına riayet etmesini ondan isteyebilir.İstihkak davası malikin haksız olarak malını elinde tutan kimseden bunu geri almasını müdahalenin men’i davası ise mülkiyete vaki ve devam eden tecavüzün önlenmesini sağlar.

3.Maddi Değeri olan Yenilik Doğuran Haklar:

Hak sahibine tek taraflı irade beyanında bulunarak ,yeni bir hukuki ilişki kurmak mevcut bir hukuki ilişkiyi değiştirmek yahut sona erdirmeye yetkisini tanırlar.İştira hakkı tek taraflı bir beyanla alım satım ilişkisi kurulmasını sağlar.Bir boşanma sebebi ortaya çıkınca boşanma davasını açma hakkı da yenilik doğuran haktır. Bunlardan istira hakkı malvarlığı hakları arasında yer alır boşanma davası açma hakkı da şahıs varlığı hakları arasında yer alır.

4.Fikri Haklar:

Şahısların zeka düşünce ve yaratıcılık kısacası fikir ürünleri üzerindeki haklarıdır.Eser sahibinin eseri üzerinde fikri hakkının mali ve manevi yönü vardır.

B)Şahıs Varlığı Hakları:

Değeri para ile ölçülemeyen şahsın manevi dünyasına ilişkin olan haklardır.Bunların başında şahsiyet (kişilik)hakkı gelir.Şahıs varlığı hakları kural olarak başkasına devredilemediği gibi mirasçıya da geçemez.

II.-)İleri sürülebileceği çevre açısından:Mutlak Haklar Nisbi Haklar

1)Mutlak Haklar:

Hak sahibi tarafından herkese karşı ileri sürülebilen haklardır.Herkes bunlara uymak ve ihlal etmemekle yükümlüdür.Eşya üzerindeki aynı haklar mutlak haklardır.

2)Nisbi Haklar:

Belirli bir şahsa ya da sınırlı bir grup teşkil eden belirli şahıslara karşı ileri sürülebilen haklardır.Bunlara sadece hakkın kendilerine karşı ileri sürülebilen şahıslar uymak zorundadır.Alacak hakları yenilik doğuran haklar aile hukuku kökenli haklar bu türdendir.

Kanun tanıdığı şerh mekanizmasıyla nisbi hakların bazılarının ileri sürülebileceği çerçeveyi genişletmek suretiyle bunların etkisini kuvvetlendirme yolunu açmıştır.Bu yüzden bu haklar ikiye ayrılır:

a)Alelade nisbi haklar:Ancak belirli bir şahsa veya şahıslara karşı ileri sürülebilen daha geniş bir kitleye karşı kullanılma imkanı olmayan sıradan nisbi haklardır.

b)Etkisi kuvvetlendirilmiş nisbi haklar:Bunlar tapu siciline “şerh” adı verilen bir kayıt yapılması imkanını veren nisbi haklardır.Şerh verilebilecek haklar belirtilmiştir. (sözleşmeden doğan iştirak şuf'a vefa rehinli alacaklının boş dereceye ilerleme hakkı bağışlamadan rücu şartı ve adi kiradan hasılat kirasından ve GM satış vaadinden doğan haktır.

III-)Kullanılmasının Etkisi Bakımından Alelade Haklar-Yenilik Doğuran Haklar

Bir kısım haklar hak konusunda bir hakimiyet,bir kısmı bir şahıstan bir edimi talep etme yetkisi verdiği halde bir kısım haklar ise kullanılmakla yeni bir durum ortaya çıkması sonucu doğururlar.(Yeni bir hukuki ilişki mevcudun değişmesi ya da sona ermesi).Bunlara yenilik doğuran haklar denir.

1)Çeşitleri:

a)Yöneldiği sonuç açısından:Bu açıdan 3 grupta toplanır:

aa)Kurucu yenilik doğuran haklar:Yeni bir hukuki ilişkinin doğmasına yol açan haklardır.

İştirâ: (alım) hakkı) :Hak sahibine tek taraflı bir beyanla gayrimenkulun alıcısı olabilme hakkını sağlayan haklardır.

Şu'fa (önalım) hakkı: Bir GM' nin 3. bir şahsa satımı halinde bu hakka sahip olanın tek taraflı bir beyanla GM' nin alıcısı olma hakkını sağlayan haklardır.

Vefa (geri alım) hakkı:GM' yi devretmiş olan bir şahsın tek taraflı bir beyanla GM' yi geri alma yetkisi sağlayan haklardır.

bb)Değiştirici Yenilik Doğuran Haklar:Hakkın kullanılmasıyla mevcut olan bir ilişkide değişiklik meydana getiren haklardır.Seçimlik borçlarda seçim hakkını kullanma bu gruptaki haklardandır.

cc)Bozucu Yenilik Doğuran Haklar:Hukuki ilişkiyi bitiren haklardır.Vekilini azletmek veya haklı olarak hizmet sözleşmesini feshetmek bu tip haklardandır.

b)Hakkın kullanılış tarzı bakımından:Bu hakların kimi şahsa tek taraflı irade beyanıyla kimi de bir kamu makamına ya da mahkemeye başvurularak olur.Beyanla olursa yenilik doğuran muamele(iştirâ), mahkemeye müracaatla olursa yenilik doğuran dava söz konusu olur.(evliliğin butlanı)

2)Vasıfları:

a)Yenilik doğuran hakların kullanılmasına ilişkin beyanın hüküm ifade etmesi prensip itibariyle herhangi bir şarta bağlanamaz.

b)Yenilik doğuran haklar için prensip itibariyle zamanaşımı söz konusu olmaz.

c)Yenilik doğuran haklar usulüne uygun biçimde kullanılmasıyla sona ererler.

d)Yenilik doğuran hak kullanılıp sonuç meydana geldikten sonra bundan geri dönülmez.

IV)Kullanma Yetkisi açısından:Şahsen kullanılması zorunlu (Münhasıran şahsa bağlı) olan ve olmayan haklar:

Hakların çoğunluğu hak sahibince kullanılması zorunlu olmayıp bu konuda başka bir şahsı yetkili kılmak mümkün iken bir kısmında ise hakkın hak sahibince kullanılması gerekir.Bunlara münhasıran şahsa bağlı haklar denir.Nişanlanma,nişanı bozma evlenme bu tip haklardandır.Karar verme yetkisi başkasına devredilemez ama hukuki işlem yapmak için avukatlara vekalet verilebilir. Bu haklar mirasçıya da geçmez.

V)Bağımsız olup olmama açısından:Bağımsız Haklar-Bağlı Haklar

1)Bağımsız Haklar:Hak sahibinin doğrudan doğruya sahip olduğu haklardır. (şahsiyet,mülkiyet alacak,iştirat)

2)Bağlı Haklar:Bağlı oldukları hak ve ilişkiye göre ayrılırlar.

a)Eşyaya bağlı haklar:Bir kimsenin şahsıyla değil bir mala malik olması sebebiyle sahip olduğu haklardır.Hakkın bağlı olduğu mülkiyetin kaderine tabidir.

b)Alacağa bağlı Haklar:Kişinin alacağa sahip olduğu için sahip olduğu haklardır.Bir alacağı teminat altına alan rehin hakkı alacağa bağlı bir ayni haktır.Bir alacağa bağlı haklara fer'i haklar denir(ikincil).Bağlı oldukları alacağın kaderine bağlıdır.

c)Borç İlişkisine Bağlı Haklar:Kira ilişkisinde kiralayanın fesih hakkı borç ilişkisine bağlıdır.Kiralayan bu ,ilişkiden doğan alacağını başkasına temlik etse dahi akdi fesih yetkisi kendisinde kalır çünkü alacağa değil borç ilişkisine bağlı bir haktır.

d)Bir Topluluğa Mensup Olmaya Bağlı Haklar:Derneklerde üyelerin hakları böyledir.(toplantıya katılma oy kullanma)

3)Hak Sahibi:Menfaati hukuken korunan şahıstır.Şahıslar sadece insanlar değildir.Dernekler ve ticari şirketler de şahıstır.İnsanlara gerçek kişiler diğerlerine tüzel kişiler denir.Bağımsız haklarda hakkın sahibi belli olduğu halde bağlı haklarda hakkın sahibi hakkın bağlı olduğu ilişkiye göre değişir.

4)Hakların İktisabı ve Kaybedilmesi:Bir şahsın bir hakkın sahibi olmasına hakkın iktisabı;hak sahibi durumundan çıkmasına ise hakkın kaybedilmesi denir.Bunlar bir hukuki muamele ya da hukuki fiil sonucu olur.

Hukuki Olay Hukuki Fiil ve Hukuki Muamele Kavramları

Hukukun kendisine bir sonuç bağladığı olaylara hukuki olay denir. Diğer olaylardan farklı olarak insanın kendi iradesi ile vuku bulan davranışlara da hukuki fiil denir. Hukuka aykırı ya da genel davranış kurallarına aykırı davranışlara haksız fiil denir. Hukuka uygun fiillerin bir kısmında hukuk failin arzusuna uygun sonucu fiile tanımıştır. Bunlara da hukuki muamele denir. Şayet hukuki fiil düşünülmüş olsun ya da olmasın pratik sonuca yönelmiş arzu açıklamasına hukuki sonuç bağlanmışsa hukuki muamele benzeri fiilden bahsedilir. Şayet hukuki sonuç iradi olarak meydana getirilen bir maddi değişikliğe bağlanmışsa maddi fiil söz konusu olur.

Hukuki İşlemler

1-Hukuki Muamele Çeşitleri:

a)Gerekli İrade Beyanı Adedi Açısından:

aa)Tek taraflı Hukuki Muameleler:İstenilen hukuki sonucun doğması için tek şahsın irade beyanının yeterli olduğu hukuki muamelelerdir. Vakıf kurma vasiyet yapma tek taraflı hukuki muameledir.

bb)İki Taraflı Hukuki Muameleler:İki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanında bulunması gereken hukuki muamelelerdir.

cc)Kararlar: Bir şahıs topluluğunda bir sonucu gerçekleştirmek için yeter sayıda şahsın iradelerini aynı yönde açıklamalarıdır. Normal olarak yarıdan çok kişi yani oy çokluğu karar için yeterlidir. Fakat bunu o topluluğun iç ilişkilerini düzenleyen kuralları belirtir.

dd)Müşterek Hukuki Muamele: Bir hukuki muamelede bir irade beyanını birden çok şahsın beyanlarını birleştirmesiyle meydana gelmesini ifade eder. (3kişinin kira sözleşmesi)

b)Bir İrade Beyanının Bir şahsa Yöneltilip Yöneltilmemesine Göre Hukuki Muameleler.

Hangi muamelelerin böyle bir iradeye dayandığını muamelenin niteliği tayin eder. Yenilik doğuran hakların şahsa iletilmiş olması gerekir. Bazı beyanlar şahsa bazıları ise resmi makamlara iletilmesini gerektirir. Bir akdin feshi şahsa mirasın reddi ise resmi makama beyan edilen beyana örnektir.

c)Etki Bakımından Hukuki Muameleler:Şahsiyeti ilgilendiren ve Malvarlığını ilgilendiren olarak ikiye ayrılır.

d)Malvarlığını İlgilendiren Muameleler:Malvarlığına yaptıkları etki açısından azaltan için borçlanma muamelesi ve tasarruf muamelesi olarak ikiye ayrılır.Artış için kazandırıcı muameleler söz konusu olur.

Alım-satım akdi iki tarafa borç yükleyen akittir.Bağışlama vaadi ise bir tarafa borçlandırıcı diğer tarafa kazandırıcı muameledir.

aa)Borçlanma muameleleri: (iltizami muameleler):Muameleyi yapan kişinin malvarlığının pasifini arttıran muamelelerdir.Mamelek azalır.Alım-satım akdi,kira akdi,bagışlama vaadi bu tip muamelelerdir.

bb)Tasarruf Muameleleri:Tasarrufta bulunanın malvarlığındaki bir hakka doğrudan doğruya etki yapan,o hakkı başkasına devreden(mülkiyetin nakli),sınırlayan (irtifak vermek),kulfet yükleyen veya değiştiren(borç ilişkisinde alacaklıya yeni bir mehil vermek) veya sona erdiren(haktan feragat) muamelelerdir. Tasarrufta bulunanın malvarlığındaki aktifi azaltır.

cc)Kazandırıcı muameleler:Bir kimsenin malvarlığına ilişkin olarak bir menfaat sağlanmasıdır.Aktifin artması olacağı gibi pasifin azalması da olabilir.Kazandırma bir ivaz (bedel)karşılığında yapılıyorsa ivazlı muamele değilse ivazsız kazandırma söz konusu olur.Kazandırıcı muameleler belirli bir amaç için yapılır buna kazandırmanın sebebi denir.

1-)Ödeme(ifa) sebebi:Bir borcu ifa etmek amacıyla yapılan kazandırmanın sebebini teşkil eder.

2-)Alacak Sebebi:Karşılık olarak bir alacak hakkı elde etme gayesiyle yapılan kazandırmanın sebebini ifade eder.(alım-satım akdi)

3-)Bağışlama Sebebi:Bir kimseye ivazsız olarak yapılan kazandırmanın sebebini ifade eder.

e)Hayatta Hüküm İfade eden muameleler-Ölüme bağlı tasarruflar:

Ölüme bağlı tasarruflar arzu edilen sonucu bu muameleyi yapan kişi ya da kişilerden birinin ölmesi sonucu hüküm doğurur.Tek taraflı vasiyetname ya da miras mukavelesi tiplerinde yapılabilir.Hayatta hüküm doğuran muameleler çok çeşitli şekilde yapılabilir.

2-)Hukuki Muamelelerin Unsurları:Temel unsur irade beyanıdır.Bazen yapılan beyanın hukuki sonuç doğurabilmesi için beyanla birlikte bir takım unsurların bulunması gereklidir.Bunlara kurucu unsur denir.Ayrıca muamelenin geçerli sayılması için bazı şartların da bulunması gerekir;bunlara da geçerlilik şartları denir.

Geçerli bir hukuki muamelenin hukuki sonucu meydana getirmesi bazen birtakım unsurların tamamlanmasıyla olur bunlara da tamamlayıcı unsurlar denir.

a)Hukuki Muamelenin Kurucu Unsurları:

aa)İrade Beyanı:Hukuki bir sonuca yönelmiş arzunun açıklanmasına irade beyanı denir.Şu unsurlardan meydana gelir.

-Hukuki sonuca yönelmiş arzu,irade

-Bu arzuyu açıklama.;iki iradi unsuru gerektirir:

a)İradeyi açıklayıcı hareketi yapma arzusu

b)Bu hareketle arzuyu dış dünyaya aksettirme arzusu

Ancak bu unsurlardan oluşan bir fiil irade beyanını teşkil eder.Fakat güven teorisi adı verilen görüş bu unsurlar olmaksızın bir şahsın davranışlarını bazı şartlarla irade beyanı gibi sonuç doğurmasını kabul eder.(mektup,oylama,açık arttırma)

bb)İrade Beyanının Çeşitleri:

aaa)Sarih-Zımnî İrade Beyanları-İrade beyanı sayılan davranışlar:

Hukuki sonuç açısından arzuyu tereddüde yer vermeyecek biçimde açıl原因an irade beyanına sarih (açık) irade beyanı denir.Söz yazı veya bir işaretle yapılabilir.

Hukuki sonuç hakkındaki arzu ancak arzuyu açıklamak için yapılan hareketin,bu hareketin yapıldığı hal ve şartları göz önünde tutularak anlaşılabiliriyorsa irade beyanı zımnî(örtülü) dür.

Beyan arzusu hakta hukuki sonuca yönelmeksizin bir davranış irade beyanı gibi sonuç doğuruyorsa buna da irade karinesi denir.

Susma kimi zaman irade beyanı kimi zamanda irade beyanı olarak sayılmaz.Bilerek susuluyorsa davranış zımnî irade beyanı sayılır.Muhatabın davranışı nasıl kabul edeceği ise güven teorisine göre çözülür.İrade beyanı sayılması için susanın aksi arzuda ise susmaması ve susmayacak durumda olması gerekir.

bbb)Yöneltilen-Yöneltilmeyen İrade beyanları:

Yöneltilmesi muhatabın bu iradeyi öğrenmesi anlamındadır.Hukuki muamelenin çoğunluğu böyledir.Arzunun açıklanması yetmez beyanın gerekli olan şahsa yöneltilmesi hukuki sonuç için şarttır.Fakat kimi muamelelerde de gereksizdir.Vasiyetname böyledir.Yöneltilmesi gerekli olan irade beyanının muhataba vardığında hüküm ifade etmesi genel görüştür.Doktrinde böyle olsa da Türk/İsviçre hukukunda böyle değildir ve her hal için uygun olmayacağı düşünülür.

ccc)Vasıtalı-Vasıtasız İrade Beyanları:

Bir kimsenin açıkladığı arzusun kendi sözleri veya hareketleri dışında hiçbir şahsın araya girmesine gerek kalmaksızın muhataba ulaştırılmasını ifade eder. Mektup telefon vasıtasız beyanlardır.Araya bir şahsın fiili giriyorsa vasıtalı beyandır. Haberci ile telgraf ile ya da gazeteye ilan yoluyla olan beyanlar vasıtalıdır.

b)Hukuki Muamelenin geçerliliği için aranan şartlar:

aa)Her türlü hukuki muamelede aranan şartlar:

1)Hukuki Muamele Ehliyeti:Şahısların ehliyeti kişiler hukukunda açıklanır.Hukuki muamele ehliyetinin temel şartı temyiz kudretine sahip olmaktır. Temyiz kudreti makul surette hareket edebilme iktidarıdır.Yani kişinin davranışlarını öngörebilmesidir.ve bu öngörünün gerektirdiği biçimde davranmasıdır.Buna sahip olmayan kişinin yapacağı hukuki işlem geçerli değildir.

Temyiz kudretine sahip olan kimsenin reşit olmaması ya da mahcur olması halinde kendisini borç altına sokan bir muamelenin geçerli olması için kanuni temsilcisinin (veli,Vasi)kendisinin yaptığı bu işleme muvaffak etmesine veya bu muameleyi sonradan tasvip etmesine (icazet-onay) bağlıdır.

2)Hukuki Muamele konusunun emredici hukuk kurallarına kamu düzenine genel ahlaka şahsiyet haklarına aykırı veya imkansız olmaması gerekir.

3)Hukuki muameleyi meydana getiren irade beyanı sıhhatli olmalıdır.Yani hata hile ya da ikrah (korkutma) yüzünden sakat olmamalıdır.

4)İrade Beyanı muvazaalı (danışıklı)olmamalıdır.Muameleyi yapmış gözükmek fakat gerçekte muamelenin hiç hüküm doğurmamış olması konusunda anlaşmadır.

bb)Bazı hukuki muameleler için aranan şartlar:

1)Geçerliliği şekle bağlı muameleler:Şekli kanun emrederse kanuni şekil , taraflarca kararlaştırılırsa rızai=iradi şekil söz konusu olur.İrade gerekli şekle bağlı yapılamazsa muamele geçersiz olur.Hukuki muameleler için aranan başlıca şekil yazılı şekildir.Üç türdür:

-Adi yazılı şekilde,irade yazılı şekilde açıklanır.Önemli olan irade beyanının sahibinin elle imzalamasıdır.

-Özel yazılı şekil ,özellği baştan sona kadar irade sahibinin yazması gerekliliğidir.(el yazısı) Vasiyetname böyledir.

-Resmi yazılı şekil ise irade beyanını içeren metnin resmi bir makam tarafından düzenlenmesi tarzındaki yazılı şekildir.

2)Tasarruf muamelesinde tasarrufta bulunanın hukuki muamele ehliyetinden başka tasarruf ettiği hakta tasarruf yetkisine sahip olması gerekir.Bu yetkinin olmaması durumunda bu muamele geçersizdir.

3)İlli (sebebe bağlı) tasarruf muamelelerinin geçerli olması ortada buna temel teşkil eden geçerli bir borçlanma işlemi bulunmasına bağlıdır.Borçlanma işleminin geçersiz olması tasarruf muamelesinin de geçersiz olması sonucunu doğurur.

4)Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde gabin (sömürme) bulunmaması gerekir.Tarafların yüklendikleri borçlarda açık oransızlık varsa bundan yararlananın diğer tarafın müzayaka (güç durum) halinde bulunmasını ya da hiffetini (iş hafife almasını) yahut tecrübesizliğini kullanıyorsa sözleşmenin geçersizdir.

c)Bazı hukuki muamelelerde muamelenin hüküm doğurabilmesi için gerekli tamamlayıcı unsurlar:

aa)Ehliyet noksanını giderici izin veya icazet:Mümeyyiz küçük veya mümeyyiz kısıtlıların kendilerini borç altına sokan muamelelerin hüküm ifade etmesi için kanuni temsilcilerinin iznine veya icazetine bağlıdır.Böylece bunlar hüküm ifade etmesini tamamlayıcı bir unsur olmaktadır.

bb)Temsil yetkisinin eksikliğini giderici icazet:Temsilci yetkili ise temsil olunan için muamele işlemi kendisi yapmış gibi hüküm ifade eder.Yetkisiz ise temsil olunanı bağlamaz.Ancak temsil olunan icazet vererek muameleyi benimseyebilir.Böylece icazet geçmişe etkili biçimde sonuç doğurur.

cc)Bir resmi makamın fiili:Bazı hukuki muamelelerin geçerli olması için bir resmi makamın fiili aranmıştır.Bir sözleşmenin hakim tarafından tasdiki bir vakfın tüzel kişilik kazanması böyledir.

dd)Geciktirici (taliki) şart:Şart gelecekteki gerçekleşmesi beklenen fakat olup olmayacağı kesin olmayan şüpheli bir olaydır.Bir muamelenin hüküm doğurması bir şarta bağlanmış ise o muameleyi geciktirici şarta bağlanmış muamele denir.

ee)Geciktirici Vade:Bir hukuki muamelenin hükümlerinin doğması için kurucu unsurların gerçekleşmesinden sonra bir müddetin geçmesi gerekiyorsa o hukuki muameleye vadeye bağlı muamele denir.

3)Hukuki Muamelelerin Unsurlarında Eksiklik ve Sakatlıklar:Hukuki Muamelenin Hükümsüzlüğü

Bir hukuki muamelenin kurucu unsurları eksik ise o hukuki muamele ve onun hedeflediği ilişki hiç doğmamıştır.Bu hükümsüzlük hal,ne “yokluk” denir.

Kurucu unsurları tam fakat geçerlilik şartlarından biri eksik ise o muamele ile doğan ilişki ölü yada sakat doğar.Bu muamelenin “kesin olarak hükümsüzlüğü” demektir.Buna “butlan”da denir.İlişkinin sakat olarak doğmasında ise ya sakatlık

giderilip ilişki yaşatılmaya çalışılır ya da sakatlık yüzünden muameleyi hükümsüzleştirebilir.Bu duruma iptal kabiliyeti ya da iptal edilebilirlik denir.

Kurucu unsurlar tam geçerlilik şartları tam fakat tamamlayıcı unsurlar eksik ise hukuki muamele hüküm ifade etmez.Tamamlanmamış bu muamelenin bu hükümsüzlük haline noksanlık denir.

Bazen hükümsüzlük muamele sonuçlarının bazı kimselere karşı ileri sürülememesi tarzındadır.

Çeşitli Hükümsüz Halleri:

a)Yokluk:Kurucu unsurların tamam olmaması halinde muamele varlık kazanamaz ve hukuki ilişki kurulamaz.Ortada hukuki muamele “ yok” tur.

b)Kesin hükümsüzlük(butlan):Kurucu unsurları tamam kamu düzenini ilgilendirecek olan geçerlilik şartları gerçekleşmemiş ise muamele batıldır.Kesin olarak hükümsüzdür.Bazen de hukuki muamelenin bir kısmını geçersiz diğer bir kısmını geçerli sayabilir.Buna kısmi butlan denir.

c)İptal edilebilirlik:Bu hükümsüzlük hali çeşitli görünümelerde ortaya çıkabilir.Ortak yanları muamelenin tam olarak hükümsüz olması için ihlal edilen geçerlilik şartı ile korunan tarafa bir iptal hakkı tanınmış olmasıdır.

d)Noksanlık:Kurucu unsurları tamam olan bir hukuki işlemin hüküm ifade edebilmesi için bir unsurla tamamlanması gereken hallerde noksanlık söz konusu olur.

e)Nisbi Etkisizlik:Bir tasarruf muamelesi ile meydana gelen değişikliğin bazı sebeplerle bazı kişilere karşı ileri sürülememesi değişikliğin onlara karşı etkili olamaması halinde nisbi etkisizlik söz konusu olur.

II) Hakların iktisab ediliş tarzı

1)Aslen İktisab:

Bir hakkın doğrudan doğruya ilk sahibi olarak iktisab edilmesine hakkın aslen iktisabı denir.Hak iktisab edildiği anda doğar.Aslen hak kazanılması anında başka birinin bu hakkı kaybedip kaybetmemesi önem taşımaz.Bir kimsenin sahipsiz bir malın mülkiyetini iktisap etmesi menkulde ihraz gayri menkulde işgal adı verilen fiillerle olur.Kanunda öngörülen şartlarla ve belli bir zamanın da geçmesi ile bir kimse mülkiyetin hakkını elde edebilir.Buna kazandırıcı zaman aşımı denir.

2)Devren İktisab:

Hakkın bir şahıstan diğerine geçmesi halinde yeni hak sahibinin hakkı iktisab ediş tarzı devren iktisaptır.Devren iktisabı irade ile intikal hallerinde “intikal” deyimini ise daha geniş olarak iradeye dayanmayan halleri de kapsayacak şekilde kullanılır.

Birinin sahip olduğu hakları bir başka kişiye devri o hak için öngörölmüş olunan devir muamelesinin yapılması ile olur.Buna cüz'i intikal denir.Şahsın malvarlığı aktif ve pasif ile birlikte bütün (köl) halinde intikal ederse buna da külli intikal denir.

3)Tesisen İktisab:

Bir şahıs sahip olduğu hakkı devretmeyip ,bu hakka dayanarak bir başkasına yeni bir hak sağlarsa buna tesisen iktisab denir.

III)Hakların Kaybediliş Tarzı:

Bir hak bir şahıstan diğetine geçerken yeni hak sahibi hakkı iktisab ederken eski hak sahibi hakkı kaybetmiş olur.Bu hallerde hakkın nisbi kaybı söz konusu olur.Bir hakkın kaybı hakkın tamamen ortadan kalkması sonucu olursa buna hakkın mutlak kaybı denir.

Zamanın geçmesi bir hakkın sona ermesine doğrudan doğruya sebep olduğu hallerde vardır.Bunlara süreye bağı hak denir.Kimi durumlarda da hakkın düşmesi süreyle beraber hak sahibinin öngörölen süre içinde hareketsiz kalmasındandır(şuf'a hakkı).Bu halde sürenin hak düşürücü süre olduğundan bahsedilir.

Bazen de zamanın geçmesi ,o süre içinde alacaklının alacağını elde etmek hususunda hareketsiz kalması yüzünden alacağın dava edilmesine engel olur.Bu halde zaman aşımı söz konusu olur.

5)Hakların İktisabında İyiniyetin rolü:

I)Objektif hüsnüniyet hakların kullanılması ve borçların ifasında dürüst davranmayı ,sübjektif hüsnüniyet bir hakkın kazanılmasında veya daha geniş bir ifade ile bir hukuki etkinin sonucun meydana gelmesinde buna ait bir engeli bilmemeyi ifade eder.M.K. mad.3'de belirtilen hüsnüniyet durumun gerektirdiğı özeni gösterdiği halde bir hakkın kazanılmasına veya başka bir hukuki sonucun gerçekleşmesine ait bir engeli bilmemek şeklinde tanımlanabilir.

II)İyiniyetin rolü:İyiniyet bir kimsenin iyiniyetli olmaması halinde karşılaşacağı bazı hukuki sonuçlardan korunmasını ve hukuki sonucun değişmemesini sağlar.

III)İyiniyetin aranacağı şahıs ve an:

A)İyiniyetin Aranacağı Şahıs:

İyiniyet kanunun koruduğı şahısta aranır.İyiniyetin koruyucu etki yaptığı ,ilişkide başka şahıslar tarafından temsil edilmiş ise veya bu ilişkiye birden çok şahıs aynı oranda katılıyorsa iyiniyetin kimlerde aranması gerektiğı:

1)Temsil Halinde;korunmadan yararlanan şahıs bu ilişkide bir başkası tarafından temsil ediliyorsa hem temsil edilene,in hem de temsilcinin iyiniyeti aranır.

2)Tüzel kişilerde iyiniyet bunun etkili olacağı ilişkilerde tüzel kişiyi temsil eden yetkili organı oluşturan şahıslarda aranır.Bu şahıslardan birinin kötü niyetli olması tüzel kişiliği kötü niyetli kılar.

3) Tüzel Kişiliği bulunmayan şahıs topluluklarında;adi şirket gibi tüzel kişiliği bulunmayan fakat elbirliği ortaklığı ilişkisi içinde bulunan ve birlikte hareket etmeleri gereken bu tip topluluklarda herkeste iyiniyet aranır.

B)İyiniyetin Aranacağı An:

Emin sıfatı ile zilyedden bir menkul malın mülkiyetini iktisapta iyiniyet iktisap anında;buna karşılık zamanaşımı ile iktisapta iyiniyet zamanaşımı süresince devam etmesi gerekir.Hukuki sonuç alındıktan sonra iyiniyet aranmaz.

IV)İyiniyetin İspatı:

Koruyucu etkiden yararlanacak olan şahıs bunu ispatla yükümlü değildir.Onun iyiniyetli olmadığını ispat etmek ,o durumda bundan yararlanacak olan tarafa düşer.Korunan şahsın engeli bildiği ispat edilirse karine çürütülmüş olur.Ayrıca MK’ da korunan şahsın eğer özen gösterseydi engeli öğrenebileceği yani engeli bilmesi gerektiğinin ispatı da yeterlidir.

6-)Hakların Kullanılması ve Dürüstlük Kuralına Uyma Zorunluluğu (objektif Hüsünüyet)

I)Hak sahibinin hakkından yararlanması hakkı kullanmak suretiyle olur.Hakkın kullanılışı hakkın sağladığı yetkilere göre değişir.Aynı hakların kullanılması hakkın eşya üzerinde sağladığı hakimiyetin kullanılması ile olur.Yenilik doğuran haklar hak sahibinin irade beyanında bulunması ile alacak hakları ise alacaklının borçludan borcunu yerine getirmeyi istemesiyle olur.

II)Bütün hakların kullanılmasında dürüstlük kuralına uyulması zorunludur.Dürüstlük kuralı bir kimseden namuslu dürüst bir insan olarak beklenen davranışı ifade eder.

III)Hak sahibi hakkını kullanmada tümüyle serbest değildir.Hakkın bunların tanınmasındaki amaca uygun olarak kullanılması gerekir.Bir hakkın amacına aykırı olarak kullanılması dürüstlük kuralı ile bağdaşmaz ve böylece o hak kötüye kullanılmış olur.

-Hakkın Kötüye Kullanıldığının Belirten Unsurlar:

aa)Hakkın kullanılmasında meşruu bir menfaat bulunması:

Bir hakkın hak sahibine meşruu bir menfaat sağlamak için değil de bir başkasını zarara uğratmak güç duruma düşürmek veya gayrı meşru kazanç sağlamak üzere kullanılması halinde hak kötüye kullanılmış olur.

bb)Hakkın kullanılmasının sağlayacağı menfaat ile başkasına vereceği zarar arasında aşırı oransızlık olması

Kira akdinin sona ermesiyle kiracının evi terk etmesi gerekir fakat kiracı ağır hasta ve yer değiştirmesi hayati tehlike içeriyorsa ev sahibinin tahliye istemi hakkın kötüye kullanılmasıdır.

cc)Kendi Ahlaka aykırı davranışına dayanarak hak kullanılması

Şahsın karşı tarafı oyalayarak bir zamanaşımı süresi veya hak düşürücü süreyi geçirttikten sonra bunları savunması hakkın kötüye kullanılmasıdır.

dd)Uyandırılan güvene aykırı davranışta bulunulması

Bir hukuki ilişkide bir kimse davranışı ile karşı tarafta esaslı bir güven uyandırdıktan sonra artık bu davranışına ve güvene aykırı bir tutum takınamaz.Aksi takdirde bu tutum hakkın kötüye kullanılmasına yol açar.

-Hakkın Kötüye Kullanılmasının Sonucu(yaptırımı):

Hakkın kötüye kullanılmasının kanunen korunmasının her şeyden önce kötüye kullanılan hakka dayanan taleplerin veya savunmaların nazara alınmaması şeklinde gerçekleşir.Bazen kötüye kullanılan haktan zarar gören kimseye bu zararını gidermek üzere bir dava hakkı tanınarak hakkı kötüye kullananın davranışı yaptırıma bağlanmış olur.Zararın önlenmesi zarar verici durumun giderilmesi davaları olabileceği gibi tazminat davası da olabilir.

IV)Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağının Uygulama Alanı

1)Kanunun yorumlanmasında ve boşlukların doldurulmasında

Hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığını anlamak için dürüstlük kuralına bakıldığı gibi bu hakkı sağlayan kanun hükmünün yorumlanmasında da bu kurala bakılır.Yorumla anlamı tespit edilen hükmün uygulanmasının dürüstlük kuralı ile

bağdaşmadığı ve böyle bir hükmün uygulanmasını istemenin hakkın kötüye kullanılması olduğu gibi durumlarda hakim söz konusu hükmü uygulamaması ve ortaya çıkan örtülü boşluğu doldurması gerekir.

2) Kanuna Karşı Hilenin Önlenmesinde:

Bir emredici hukuk kuralına aykırı bir fiile veya hukuki işleme uygulanacak yaptırımı bertaraf etmek için hukuken caiz olan başka yollara başvurarak aynı hukuki sonuca ulaşmayı “kanuna karşı hile” denir. Kanuna karşı hilenin yaptırımı hile ile amaçlanan kanuni korumadan mahrum olmaktır. Hükmün doğrudan ihlalinin yaptırımı ne ise kanuna karşı hile ile ihlalinin yaptırımı da odur.

3) Hukuki İşlemin oluşması yorumlanması ve tamamlanmasında

a) Bir hukuki muamelenin varlığının tayininde ve oluşan bir hukuki işlemin yorumlanmasında önemli bir rol oynayan güven prensibi dürüstlük kuralına dayanır.

aa) Bir şahsın bir davranışı dürüstlük kuralı uyarınca kendisine yapılmış bir irade beyanı sayan kimseye, sözü geçen davranışın irade beyanı unsurlarını taşımasa dahi irade beyanı gibi sonuç doğurur.

bb) Hukuki muamelenin yorumunda da bir irade beyanına verilecek anlam muhatabın dürüstlük kuralına göre bildiği ya da bilmesi gereken bütün unsurları değerlendirerek vereceği anlam olarak kabul edilir.

b) Yapılan yorum ancak hukuki muameledeki hükümleri açıklar. Meselenin çözümüne ait esaslar hukuki muamelede yer almayabilir. Bu takdirde hukuki muamelenin boşluğu söz konusu olur. Doldurulası için kanunun yedek hukuk kurallarına başvurulması gerekir. Bu da yoksa hakim dürüstlük kuralına göre tarafların farazi idaresini tayin ederek doldurur.

4) Borçların Doğumunda

a) Akit yapma zorunluluğu: Dürüstlük kuralının bir sözleşme yapılması gerektirdiği hallerde sözleşmeyi yapmaktan kaçmak hakkın kötüye kullanılmasıdır.

b) Yan borçlar: Borç ilişkisinde taraflar ya da kanun çoğu kez asli borçları düzenler fakat borç ilişkisi birtakım yan borçların da doğmasını sağlar. Yan borçların bir kısmı muhafaza ve koruma amacı güder. (spor gösterisi düzenleyen kuruluşun güvenliği sağlaması). Bazı hallerde yan borçlar bir husus bildirme yükümü tarzında ortaya çıkar (alacaklının alacağını almaktan kaçındığı için borcunu tevdi etmesi). Bir hukuki muamele ile ilgili belgeleri sağlama yükümlüğü de dürüstlük kuralına dayanan bir yan borç olabilir. Bazı şartlar altında işbirliğinde bulunma yükümü de yan borç sayılabilir. Yan borçların bir kısmı asli borcun ifasına yardım ederler bağımsız

nitelikleri yoktur.Bunlara uyulmaması asli borcun ifa edilmemesi sonucunu doğurur.Bunlar bağımlı yan borçlardır.Diğer bir kısım ise borcun ifasına değil amacın ulaşmasına yardım ederler.Bunlar bağımsız yan borçlardır.

c)Sözleşme görüşmelerinde dürüst davranma borcu:Akdin yapılması veya şartlarının tespiti hususundaki kararlara etki edecek hususlar hakkında birbirlerine bilgi verme mükellefiyeti

d)Davranış Yükümlülükleri:Bilgi verme dikkat gösterme yükümlülükleri dışında temasa geçtiği karşı tarafı zarardan koruma yükümlülüğü de yükler.

5)Sözleşmelerde Değişiklik Yapılması veya Sözleşmenin Sona Erdirilmesinde:

Sürekli borç ilişkilerinde sonradan ortaya çıkan sebepler üzerine değişen duruma göre ayarlanması veya sona erdirilmesi bazı ilişkilerde kanunla öngörülür.(haklı sebeple fesih hakkı).Bu temelini dürüstlük kuralında bulur.

V)Madeni Kanunun 2.Maddesinin Uygulanmasında Göz önünde Tutulması Gereken Hususlar

Dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı kanun hükümlerinin katı uygulanmasının götüreceği adalete hakkaniyete ve ahlak anlayışına aykırı hayat ihtiyaçlarına uygun sonuçları önleyecek bir genel kural bir temel hukuk ilkesi niteliğindedir.

7-)Hakların Korunması:

Hak sahibinin hakkı bu hakka uymak zorunda olanlar tarafından ihlal edilince ortaya hakkın korunması meselesi çıkar.Hak sahibini hakkını korumak için sahip olduğu temel yetki hakkına riayet edilmesini talep yetkisidir.Bu hakka riayet edilmezse korumak için başvurulacak temel yol hakkı ihlal edene hakka uymasını emredecek bir yargı hükmü elde etmek için dava açmaktır.

Eğer ihlal eden kişi gönül rızası ile yerine getirmezse hak sahibi cebri icra yoluna başvurur Bazı durumlarda ise hak sahibine istisnaen kendi gücünü kullanarak hakkını koruma imkanı tanınmıştır.Her şeye rağmen hakka riayet sağlanmazsa ya da sağlanıp da hak sahibi zarara uğramışsa da hak sahibi için zararın tazmini isteme hakkı doğar.

II)Talep

Başkasından bir şey yapmasını ya da yapmamasını isteme hakkıdır.Talep asıl hakka bağlı bir yetkidir.Mutlak haklarda talep yetkisi ancak başkası tarafından ihlal edildiği zaman doğar.Alacağa bağlı talep hakkı çoğu zaman alacak hakkı ile birlikte doğar.Fakat her zaman böyle değildir.Vadeye bağlı borçlarda talep hakkı vade süresi gelince doğar.Bu tarihten önce alacak hakkı mevcuttur.Yenilik doğuran haklar hak sahibine talep hakkı değil de irade beyanında bulunarak bir hukuki sonucu sağlama yetkisi verir.

III)Dava

Hak sahibi ya talebi sonuç vermediği için ya da bu yola başvurmakta fayda bulmaması sebebiyle hakkının korunması amacıyla devletin yargı organına başvurabilir.Bu yetkiye dava hakkı denir.

1)Dava Çeşitleri:

Açana davacı ,aleyhine dava açılana davalı denir.Mahkemelerin taraflar arasındaki uyuşmazlığı çözümlemek amacıyla yürüttüğü dava faaliyetine de çekişmeli yargı (nizalı kaza) denir.Dava sözünü sadece çekişmeli yargı söz konusu olduğunda kullanmak doğru olur.Davalılar davacının mahkemeden istediği himayenin türüne göre 3'e ayrılır:

a)Eda Davaları:Davacı davalının bir şey yapmaya bir şey vermeye veya bir şey yapmaktan kaçınmaya mahkum edilmesini ister.Dayandığı hakka göre çeşitli isimler alır.

-Davacının mülkiyet hakkına dayanarak mahkemeden davalıyı malını geri vermeye mahkum etmesini istemesi bir istihkak davasıdır.

-Bir tarafın borcunu ödemeye mahkum edilmesini istemesi söz konusu olan dava ise ifa davasıdır.

-Bir zararın tazmini hedef alınıyorsa da tazminat davası söz konusu olur.

Eda davası sonunda yapılan yargılama sonunda hakim davacının talebini yerinde bulursa esas itibarıyla davalıyı edaya mahkum eden bir karar verir.Eda ilamı denen bu karar iki husus içerir.

1-Davanın dayandığı hakkın ya da hukuki ilişkinin var olduğunun tesbiti.

2-İstenilen edanın yerine getirilmesi için davalıya yöneltilmiş bir emir.

b)Tesbit Davaları

Bir hukuki ilişkinin var olup olmadığının tesbiti için açılan davalardır.İlişkinin varlığının tesbiti isteniyorsa müsbet tesbit;ilişkinin mevcut olmadığının tesbiti isteniyorsa menfi tesbit davası söz konusu olur.Bu dava sonucu

verilen tesbit hükmü sadece dava konusu durumu tesbit eder.Tesbit kararının cebren icrası söz konusu olmaz,sadece alınan kararın ileride çıkabilecek bir uyuşmazlıkta kesin delil teşkil eder.

c)Yenilik Doğuran Davalar

Bu davalar ancak mahkemeye başvurularak kullanılması gereken yenilik doğuran hakların kullanılması niteliğinin taşıyan davalardır.Davacı mahkemeden mevcut bir hukuki ilişkiyi sona erdirecek ya da değiştirecek veya yeni bir ilişki kuracak bir karar vermesini ister.

2_)Davaya Karşı Savunma İmkanları:

Davalı davacının davasını kabul ederse bazı istisnalar dışında dava davacı lehine sonuçlanır.İstisnalar ise evliliğin butlanı veya nesebin reddi gibi davalardır.

Davalı davacının dayandığı olguların doğru olmadığının veya ileri sürülen olguların davayı haklı kılmayacağını ileri sürebileceği gibi başka olgulara dayanarak da kendisini savunabilir.

a)Davacı dayandığı olguların doğru olmadığının beyan edilmesine “inkar” ileri sürülen olguların doğru olmakla beraber davayı haklı kılmayacağını ileri sürmesine dava sebebinin inkarı veya dava temelinin yetersizliği savunması denir.

b)Davalı davacının ileri sürdüğü olguları veya dava sebebini inkar etmeyip savunmasını yeni olgulara veya hukuki sebeplere dayandırabilir.Bu savunmanın temeli usul hukuku olabileceği gibi temel hakka ilişkin hususlar da olabilir.Temel hukuka dayanan savunma imkanları iki gruba ayrılır.

aa)İtiraz: Bir hakkın doğumuna engel olan veya bir hakkı sona erdiren olguların ileri sürülmesidir.(temyiz kudreti yokluğu hak düşürücü süre).İtiraz teşkil eden husus ileri sürülmemiş dahi olsa dava dosyasındaki bilgilerden anlaşılabiliriyorsa hakim bunu re’sen nazara alabilir.

bb)Def’i:Davalının borçlu bulunduğu edimi özel bir sebebe dayanarak yerine getirmekten kaçınmasına imkan veren bir savunma yoludur.

Ör:Zamanaşımı def’i:Zamanaşımına uğradığında borç sona ermez fakat borçlu alacaklı tarafından ifaya zorlanamaz.

Borçlu yargılama sırasında bir def’i ileri sürerse dava reddedilir fakat sürmezse hakim bunu resen nazara alamaz..Dava dosyasında borcun zamanaşımına uğradığı anlaşılrsa bile hakim bunu resen nazara alamaz.

Bazı defiler borçluya sürekli olarak borcu ifa etmekten kaçınma hakkı verir.Bunlara kesin defiler denir.Bir kısım defiler ise ancak bir süre için ödemekten kaçınma hakkı verir;bunlara da geciktirici defi denir.

3-)Davanın ve Savunmanın İspatı:

Bir davada önce hangi tarafın bir husus ispat etmesi gerektiğinin tespiti davanın kaderini tayin eder.Bu hususa ispat yükü (ispat külfeti) denir.İspat bir olgunun varlığının veya yokluğuna hakimi usulüne uygun biçimde ikna etmektir.İsviçre Medeni Kanununun açıkça belirttiği üzere taraflar ileri sürdükleri hakları dayandıkları olguları ispatla mükelleftir.

-Özel Esaslar

a)Hakim önünde ikrar edilen olguların ispatı gerekmez.İkrar bir tarafın diğer bir tarafın ileri sürdüğü bir olayın doğruluğunu beyan etmesidir.Karşı tarafı ispat yükünden kurtaran kayıtsız şartsız ikrarlardır.

Vasıflı İkrar:A B' ye 500 vermiş.B kabul etmemiş ve dava açılmış B borç değil bağış diyor davanın temelinin inkarı söz konusu.

Bileşik İkrar:B A' dan parayı aldığını fakat sonra geri verdiğini iddia ederse ortaya çıkan inkardır.

b)Hayatın normal akışına uyan olguların ispatı gerekmez.

Önce paranın ödeneceği sonra da malın teslim edileceği öne sürülerek bir mal satışı yapılmış ve satıcı parayı almadan malı teslim ettiğini söyler.Parayı ödediğini ispat alıcıya değil parayı almadan malı teslim ettiğini ispat satıcıya düşer.

c)Herkesçe bilinen olguların ispatı gerekmez;genel olarak herkesin bildiği ya da öğrenmesi mümkün olan olaylardır.

d)Kanuni bir faraziyeye veya karineye dayanan bir kimse bunun kapsamına giren bir konuda ispat yükünden kurtulur.

Kanuni faraziyeden maksat belli bir olaya kanunun kesin bir sonuç bağlamasıdır.Kanuni karineden maksat ise kanunun ispat edilen bir olguyu ispatı gerekli bir hususun delil saymış olmasıdır.Fakat faraziyeden farklı olarak karşı taraf bu olayda karinenin doğru olmadığını ispat ederse karine çürütülmüş olur.Buna karinenin aksinin ispatı denir.

Kanun tarafından öngörülmüş olmamakla beraber ispat edilen bir olgudan başka olgunun varlığı veya yokluğunun sonucu çıkarılmasına fiili karine denir.

e)Kanunun ispat yükünü özel olarak tayin ettiği hallerde bu hükümlere uyulur.

f)İddiasını resmi sicil ve senetlere dayandıran kimse ispat yükünü yerine getirmiş olur.

-Resmi Sicil ve Senetlerin İspat Gücü

Kanunun alenileşmesini istediği bazı hukuki ilişkileri veya olayları kaydetmek için devlet memurları ne noterlerce tutulan sicillere resmi sicil denir. (nüfus kütüğü tapu sicili)

İspat açısından senet bir kimsenin aleyhine delil teşkil etmek düzenlediği belgedir. Resmi senet ise bir makamın katılması ile düzenlenen senettir.

IV)Cebri İcra

Mahkemede verilen eda ilamındaki edimi davalı kendi isteği ile yerine getirmezse hakkında cebri icra yoluna başvurmak gerekir. Cebri icra eda ilamlarının devletin bu husustaki teşkilatı tarafından zorla yerine getirilmesidir.

1)Para alacaklarında:Hakim borçluyu ifaya mahkum edince bu ilam borçlunun mallarının haciz veya iflas yolu ile paraya çevrilmesi suretiyle alacaklının alacağı olan paranın kendisine sağlanması tarzında icra edilir.

2)Alacaklıya iadesi gerekip de borçlunun zilyed olduğu bir menkulün iadesi hususundaki ilamlar cebri icra teşkilatı tarafından malın borçludan alınıp alacaklıya verilmesi tarzında icra olunur.

3)Gayrimenkul mülkiyetinin nakli veya gayrimenkul üzerinde bir irtifak hakkı veya gayrimenkul mükellefiyeti tesis üzerinde verilen ilamların ayrıca cebri icrası söz konusu olamaz Zira mahkeme hükmünün kesinleşmesi ile söz konusu sınırlı ayni hak tesis edilmiş olur.

4)Gayrimenkul tahliye ve teslimi hakkında ilamlar icra teşkilatı tarafından zorla yerine getirilir.

5)Yapma borçları ve yapmama borçlarının cebri icra imkanı yoktur.

V)Hakkını kendi gücü ile koruma:

Ancak istisnai hallerde caizdir. Ya hakkı tecavüz edene karşı koruma ya da ileride doğacak tehlikeye karşı korunma şeklinde ortaya çıkar.

1-Hakka yönelik mevcut tecavüze karşı korunma

Meşru Müdafaa ve İztırar Hali:

a)Meşru Müdafaa: Bir kimsenin gerek kendisinin gerek başkasının şahıs varlığına veya malvarlığına karşı yapılan haksız ve halen mevcut bir saldırıyı defetmek için tecavüzde bulunana karşı zorunlu bir karşı tecavüzdür. Başkasına verilen cezanın tazmini söz konusu değildir çünkü kanuna aykırı değildir.

Meşru müdafaanın söz konusu olabilmesi için aranan şartlar:

aa)Şahıs veya malvarlığına karşı bir tecavüz bulunmalıdır.Tecavüzün bizzat kendini savunana karşı olması şart değildir başkasına da olabilir.

bb)Tecavüz hukuka aykırı olmalıdır.

cc)Tecavüz halen mevcut olmalıdır.İleride ortaya çıkabilecek bir şey için müdafaaya başvurulamaz keza tecavüz sona erdiğinde de olmaz

dd)Tecavüz gerçek olmalıdır.Mevcut olmayan fakat mevcut sanılan bir tecavüzün meşru müdafaası olmaz.

ee)Müdafaa tecavüzü defetmek için gerekli araçların kullanılmasıyla sınırlıdır. Müdafaa esnasında çeşitli savunma araçlarından en az zararlısı seçilmelidir.

ff)Meşru müdafaada bizzat saldırıda bulunan kişilerin şahsına veya malına zarar verilebilir.Başkasına zarar verilmesi meşru müdafaa değildir.Ancak şartları varsa ıztırar hali söz konusu olabilir.

b)İztırar Hali

Bir kimsenin gerek kendisinin gerek başkasının şahsını veya mallarını derhal vuku bulabilecek bir tehlikeden kurtarmak için bu tehlikeyi yaratmış olmayan diğer bir şahsın mallarına zarar verilmesidir.(A'nın B' nin saldırısından kaçması için C' nin evinin kapısını kırıp sığınması)

Meşru müdafaadan farklı olarak verilen zararı tazminden tamamen kurtulmak söz konusu değildir.Zararın ne oranda tazmin edileceğini hakim belirler.

2)İleride Doğacak Tehlikeye Karşı Korunma

Kuvvet kullanma:Bu hususta aranan şartlar:

a)Bir kimse ancak kendi hakkını korumak için kuvvet kullanabilir.

b)Hakkı korumak için resmi makamların zamanında müdahalesini sağlamak mümkün olmamalıdır.

c)Kuvvete başvurularak korunamadığı hallerde hakkın sonradan ileri sürülmesi imkansızlaşacak veya ciddi şekilde zorlaşacak olması gerekir.

d)Kuvvete başvurma,hakkı korumada elverişli olmalı ve bu yoldan başka bir çare bulunmamalıdır.

Şartları çerçevesinde kuvvet kullanılması halinde verilen zararı tazmin mükellefiyeti yoktur.

VI)Uğranılan Zararı Tazmin Ettirme

Hak sahibine sadece hakkını koruma imkanı sağlanmamış hakkına tecavüzden dolayı uğranılan zararın da tazmini isteme hakkı tanınmıştır.Bütün çabalara rağmen hakka uyulması sağlanamamış ya da uyulsa bile aradan geçen süre zarfında hak sahibi zarara uğramışsa zararın tazmini hakkı doğar.